

**Okruhy ke SZZ pro studenty bakalářského studia oboru
SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A VOLNÝ ČAS
prezenční forma studia**

(platné pro studenty přijaté ke studiu v akademickém roce 2017/2018 a později)

Studenti skládají ústní státní závěrečnou zkoušku z disciplín, jež tvoří základ oboru:

1) OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

2) SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A VOLNÝ ČAS

A) OBECNÁ ČÁST – OKRUHY ze sociální pedagogiky a metodologie (19 OTÁZEK)

B) APLIKOVANÁ ČÁST – OKRUHY z pedagogiky volného času, sociální patologie, sociální práce, sociální politiky a multikulturní výchovy (25 OTÁZEK)

3) PEDAGOGIKA (17 OTÁZEK)

4) APLIKOVANÁ PSYCHOLOGIE (31 OTÁZEK)

Student si vylosuje dvě otázky ze sociální pedagogiky, přičemž vybírá po jedné otázce z kategorie A) a B), a po jedné otázce z ostatních předmětů. Ke každé otázce si student připraví požadované praktické příklady a úkoly, nebo předloží příslušné práce ze svého portfolia, které nastrádal během celého studia. Na obhajobu BP se student připraví podle dané struktury.

1) OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vypracováním bakalářské práce má student prokázat schopnost samostatně využívat teoretické a metodologické poznatky získané během studia a aplikovat je při řešení konkrétního problému nebo objasňování daného jevu v oboru sociální pedagogiky. Bakalářskou práci je možno pojmout jako teoretickou nebo výzkumnou, v odůvodněných případech též jako metodickou s výzkumnou evaluací navrhovaného metodického postupu (programu atd.). V teoretické práci student prokazuje, že prostudoval dostupnou literaturu k danému tématu, je schopen problematiku analyzovat, jasně vyložit a obohatit o další teoretické závěry. Ve výzkumné práci shromáždí student, vedle poznatků získaných studiem literatury, také empirické údaje dosažené vlastním výzkumem, které správně utřídí, analyzuje, syntetizuje a interpretuje.

Při obhajobě BP se student zaměří ve své prezentaci především na:

- Přesnou formulaci problému a cíle BP
- Obsahové zdůvodnění, východiska BP (filozofie, paradigma), též zdůvodnění řešené problematiky v rámci studovaného oboru
- Objekt, smysl a cíl výzkumu (formulace hypotéz, předpokladů atd.)
- Odůvodnění a obhajoba zvolených metod zpracování BP a výzkumu
- Analýza a interpretace získaných dat nebo údajů
- Reakce na připomínky vedoucího a oponenta
- Shrnutí a hlavní přínos celé BP
- Samostatné představení a obhajoba BP trvá cca 10 minut, následuje zodpovězení dotazů členů
- komise a diskuse.

2) SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A VOLNÝ ČAS

A) OBECNÁ ČÁST sociální pedagogiky a metodologie

Oblast sociální pedagogiky

1. Sociální pedagogika jako vědecká disciplína, její interdisciplinární charakter a spolupráce s jinými disciplínami. Sociální pedagogika a sociální práce, definování obou disciplín a jejich vzájemného vztahu. Sociální pedagogika a pedagogika volného času, sociální patologie, andragogika, gerontagogika, multikulturní výchova, filozofie a sociologie, uveďte vzájemné souvislosti.
2. Příklady metod a forem sociální pedagogiky, provázanost s oblastmi pedagogiky volného času, možnosti pedagogické práce v oblasti mimoškolní výchovy a pedagogiky volného času. Osobnost sociálního pedagoga a jeho osobnostní rozvoj. Cílové skupiny sociální pedagogiky a možnosti sociálně pedagogické práce s těmito skupinami (děti, dospívající, dospělí, specifika sociálně znevýhodněných skupin, aktivizace seniorských skupin, menšiny, migrující cizinci, Romové). Axiologická dimenze v práci sociálního pedagoga. Hodnotová výchova jako součást aktivizace jedince. (Uveďte příklady výchovy k hodnotám)
3. Vliv prostředí na rozvoj jedince, typologie prostředí, rozdělení prostředí (dělení podle prostoru, povahy činnosti, charakteru, teritoria a působících podnětů). Rozvedte pojem pedagogizace prostředí v souvislosti s historií sociální pedagogiky (Bosco, Pestalozzi aj.). Charakterizujte negativní vlivy prostředí, ohrožení prostředím a rizikové faktory. Sociální skupiny, definice malých sociálních skupin (primární, sekundární, formální, neformální, vlastní, cizí, referenční a členská). Stav sociálního vykořenění. Význam vrstevnických skupin v kontextu sociální pedagogiky.
4. Sociální pedagogika v Evropě a ve světě, komparace sociální pedagogiky (Polsko, Německo, Slovensko, Velká Británie, USA). Globální rozvojové vzdělávání ve vztahu k sociální pedagogice. Přijetí spoluzodpovědnosti za rozvoj světa. Souvislost mezi vlastním životem a rozvojem společnosti. Výchova ke kritickému myšlení v kontextu sociální pedagogiky. Kritická reflexe mediálních sdělení k sociálním tématům (migrace, menšiny, sociální znevýhodnění). Základy kritické argumentace.
5. Sociální pedagogika v kontextu inkluzivního a rozvojového vzdělávání. Projekty zaměřené na aktivizaci sociálně znevýhodněných skupin v prostředí (uveďte příklady z praxe). Uplatnění sociálního pedagoga na trhu práce, jeho působení v nejrůznějších oblastech pedagogiky, sociální pedagogiky, sociální práce aj. Profesiogram sociálního pedagoga.
6. Historické aspekty vzniku a rozvoje sociální pedagogiky (např. J. J. Pestalozzi, G. A. Lindner, P. Natorp). Kořeny sociální pedagogiky v historických koncepcích dějin a významných představitelů, výchovné koncepce D. Bosca, A. S. Makarenka, E. T. Setona, R. Baden-Powela, J. Foglara apod. (Předpokládá se znalost minimálně tří děl výše uvedených autorů a jejich filozoficko-pedagogický rozbor.)
7. Vztah mezi sociologií a sociální pedagogikou. Důvody vzniku sociologie – podmínky 19. století, tradiční vs. moderní společnost, průmyslová revoluce, geografická a sociální mobilita. Student/ka musí své znalosti doložit na datech – počet lidí žijících ve městech, mobilita obyvatel, reálné problémy počáteční fáze vzniku moderní společnosti. (J. Keller, P. L. Berger, Z. Bauman).
8. Sociální role a její funkce na stabilizaci sociální struktury. Vnější a vnitřní faktory utvářející sociálních rolí, internalizace. „Autentické“ a „povrchní“ sociální role (gender, etnicita, náboženství).

9. Moderní společnost a nacionalismus. Nacionalismus v Evropě jako úspěšné sociální pouto. Pozitiva a negativa nacionalismu. Gellnerovy 4. evropské zóny. Problematika střední Evropy (3. zóna). Nacionalismus a změny po 2. světové válce. Vznik variant evropského sociálního státu a jeho současná krize. Příčiny ústupu nacionalismu v 2. polovině 20. století. Na základě historických znalostí si student/ka připraví jeden vlastní příklad dopadu nacionalismu na situaci v ČR od konce 19. století do konce 90. let 20. století. (E. Gellner, J. Keller, M. Hroch).
10. Vztah antropologie a sociální pedagogiky. Jinakost – diverzita – jako podstata sociální pedagogiky. Dynamika vztahu mezi více etnickými skupinami – socializace, enkulturace, akulturace. Terénní výzkum v antropologii a v sociální pedagogice. Student/ka si připraví příklad možného konkrétního terénního výzkumu, jehož cílem by bylo porozumět odlišnosti, která je součástí našeho sociálního světa.
11. Celoživotní učení a vzdělávání v kontextu současné společnosti, u nás i ve světě. Rozdíl mezi celoživotním učením a vzděláváním. Trendy v celoživotním učení. Andragogika, její význam a poslání, současná situace ve vzdělávání dospělých, trendy v andragogice. Definování andragogiky, historický kontext, sociální hnutí jako významný faktor pro utváření andragogiky. Vzdělávání dospělých jako sociální hnutí.
12. Didaktická teorie vyučování dospělých, didaktické formy, didaktické metody, didaktická kostka, didaktické principy ve vzdělávání, pyramida naslouchání, projektování. Výuka dospělých jako komunikační proces, asertivní jednání, kreativita dospělého, alternativní metody ve vzdělávání dospělých, projektování jako součást vzdělávání dospělých. Oblasti rekvalifikace, současná situace na trhu práce, nezaměstnanost a rekvalifikace, nabídka vzdělávacích programů určené dospělým.
13. Stáří jako společenský fenomén, gerontagogika jako disciplína budoucnosti. Stručný vhled do psychologie stárnutí, kontext filozofie a sociologie stárnutí. Funkce vzdělávání v postproduktivním věku, Univerzity III. věku, kluby seniorů. Aktivizace seniorů, definice, aktivizační techniky, primární, sekundární a terciální aktivizace. Ageismus a jeho projevy ve společnosti.

Metodologická oblast sociální pedagogiky

14. Jaké jsou nástroje poznávání světa? Filozofie vědy a epistemologie. Co je to metodologie? Jak se liší sociálně vědní zkoumání (poznávání světa) od zkoumání světa přírodního? Pojmové vymezení: metodologie, strategie výzkumu, metoda (angl. methodology), metodika a technika. Paradigma vědeckého zkoumání (T. Kuhn). Předmět výzkumu a předmět oboru sociální pedagogiky, jev, fenomén, cíle a produkty výzkumu. Teorie popisné, explanační a deskripční. Vědecká práce jako vytváření poznatků a jako cesta k objevům (metoda tradice, autority, apriori, vědy).
15. Kvalitativní a kvantitativní paradigma – strategie poznávání. Odlišnosti ve filozofii – pozitivismus x fenomenologie, hermeneutika; odlišnosti v cílech a smyslu výzkumu; odlišnosti ve výzkumných metodách a technikách; odlišnost ve volbě výzkumného souboru; odlišnosti v myšlenkových strategiích a postupech.
16. Principy kvalitativního výzkumu. Proč zkoumáme kvalitativně? Lidé a příběhy, narativní modus poznávání světa, druhých a sebe samotného. Narativita a prožívání, omezenost jazykového kódu. Příběh jako interpretace životní zkušenosti, příběhy a jejich hodnota. Úrovně prožitků, jejich fixace a analýza. Výzkumné strategie, jejich principy a vhodnost ve vztahu k výzkumnému jevu (fenoménu). Případová studie, etnografický výzkum, biografický výzkum, fenomenologická strategie, zakotvená teorie, akční výzkum, obhajující a kritický výzkum atd. (*Student/ka si zvolí jednu ze strategií a detailně ji popíše, u ostatních vysvětlí podstatu přístupu.*)

17. Metody sběru a získávání dat (údajů). Druhy rozhovorů (míra strukturovanosti rozhovorů, narativní, neformální a fenomenologický rozhovor). Ohnisková skupina a skupinový rozhovor, relativizace vhodnosti metody ve vztahu k předmětu zkoumání. Pozorování (míra strukturovanosti, zúčastněné a nezúčastněné pozorování, standardizované a nestandardizované pozorování). Analýza dokumentů a výtvorů lidské činnosti, možnosti uplatnění projektivních technik pro sběr dat (problematika jejich analýzy, odlišnost jejich využití v diagnostice). Princip projektivních metod (spodobnění, tvary neurčitěho významu, historie), verbální a grafické metody, manipulace s objekty a jejich třídění, obsahová analýza, sémantické metody. Metody měření sociálních vztahů.
18. Vybrané metody analýzy kvalitativních dat. Hermeneutická, fenomenologická, rámcová, obsahová, diskursivní analýza, analýza prostřednictvím zakotvené teorie (otevřené kódování, axiální kódování, selektivní kódování) a situační analýza. Principy jednotlivých přístupů, kódování, induktivní postupy, vytváření kategorií a témat, koncipování teorie a závěrů výzkumných šetření. *(Student/ka si zvolí dvě metody analýzy dat a detailně ji vysvětlí. Jedna z nich může být využita ve výzkumné části BP. U ostatních analýz vysvětlí základní podstatu a principy.)*
19. Principy kvantitativního výzkumu. Základní odlišnosti od kvalitativní strategie, filozofie, principy. Konstrukce hypotéz a jejich testování. Problémy a hypotézy, obecnost a specifčnost problémů a hypotéz (možnosti problémů a hypotéz, hodnoty a definice). Typy proměnných (stupnice měření, nominální, ordinální, metrická a poměrová), pořizování výběru a náhodnost, princip znáhodňování (pojmy a konstrukty, konstitutivní a operacionální definice konstruktů a proměnných, závisle a nezávisle proměnné, aktivní a určené proměnné, intervenující proměnná).

B) APLIKOVANÁ ČÁST sociální pedagogiky a volného času

Oblast pedagogiky volného času

1. Pedagogika ve volném čase a zážitková pedagogika. (Definice, předmět, funkce, principy a metody výchovy a učení ve volném čase.) Osobnost pedagoga ve volném čase. Aktivita a činnost ve volném čase obsahová náplň, klasifikace, význam, metody a formy práce. Typologie volnočasových aktivit ve vztahu k věku, pohlaví, vzdělání, lokalitě a dalších proměnných. Rodina a výchova dětní ve volném čase.
2. Vznik a význam organizované činnosti ve volném čase v 19. – 20. stol. (YMCA, YWCA, Sokol, Junák, Pionýr, Česká táborská unie, Liga lesní moudrosti atd.) Kritické zhodnocení vývoje po roce 1948. Přehled sdružení a organizací pečujících o výchovu ve volném čase ve vybraných evropských zemích.
3. Definice her a jejich atributy, výchovný význam her. Analýza výchovných principů, her, pojetí výchovy, hodnot a ideálů ve vztahu k dnešní mládeži. Výchovný systém E. T. Setona, A. B. Svojsíka, Jaroslava Foglara a jejich pojetí hry v mimoškolních organizacích a celkové zhodnocení jejich pedagogického přínosu.
4. K. Hahn a pedagogika zážitku. Zážitek, prožitek a zkušenost. Zdroje zážitkové pedagogiky. Emoční prožívání z hlediska ontogeneze, subjektivní a objektivní nebezpečí při výchově zážitkem. Význam zážitku pro výchovu ve volném čase. Autentické učení, teorie optimálního prožívání (Czikszentmihalyi), teorie rozmanitých inteligencí (Gardner), David A. Kolb – teorie zkušenostního učení, model ALACT (Fred A. J. Korthagen), komfortní zóna (Luckner a Nadler), teorie osobnosti - K. Lewina.
5. Hry jako prostředek a předpoklad pro tvořivý život. Jak tvořit a obměňovat hry. Typologie her (seznamovací, aktivizační, strategické, sociální, environmentální a ekologické, globální,

simulační, zpětnovazební, aj.). Hry rozvíjející myšlenkové operace a učení, především divergentní či laterální myšlení. Tzv. hry dlouhodobé (např. celotáborové a celoroční) při práci se stálými kolektivy. Práce s literárními předlohami a jejich přeměna v motivační kostru her. Příprava metodiky her na volnočasovou akci.

6. Základní principy práce se skupinou (dynamika, koheze, parakomunikace, úvodní motivace klientů, přenos, metody komunikace, ukončení, flow efekt a zóna komfortu, pravidla). Outdoorové programy, cíle programů (teamspirit events, teambuilding, management training, leadership training a další). Typy programů a jejich dramaturgie (icebreakers, dynamics, strategické hry, komunikační techniky, lanové překážky, kreativní aktivita apod.
7. Příprava a vedení vzdělávacích akcí ve volném čase. Dělení volnočasových akcí (dle délky, způsobu realizace, atd.). Zajišťování akce v různých oblastech: výchovné, personální, hospodářsko-ekonomické, zdravotní, technické apod., právní předpisy, zákony, vyhlášky a normy při práci s dětmi a mládeží a při pořádání rozličných akcí. Bezpečnostní předpisy, Hygienické směrnice, Lesní zákon atd. Zkušenostně reflektivní učení, teorie a praxe.

Oblast sociální patologie

8. Sociální patologie a sociální deviace. Vysvětlete oba pojmy a uveďte jejich příklady. Popište vznik, vývoj i současnou podobu sociální patologie jako vědecké disciplíny. Charakterizujte etiologii sociálních deviací. Vysvětlete, jakou roli hrají v tématu soc. patologií a soc. deviací sociální normy. Odpovězte na otázky: co je to sociální norma a jak vzniká, jaké základní sociální normy znáte a jak se normy ve společnosti liší jak z hlediska času (historie), místa (kultury) tak i vlivem dalších faktorů. Vysvětlete, jak se ve společnosti ustavuje normalita a díky čemu je (nebo není) tato normalita ve společnosti udržována.
9. Socializace. Vysvětlete, co je to socializace a popište, jaké druhy a stupně socializace rozlišujeme. Popište činitele socializace. Zamyslete se nad tématem rodiny jako příčiny rizikového chování dítěte. Specifikujte poruchy socializace. Vysvětlete pojem resocializace a reedukace.
10. Kriminalita a delikvence. Vysvětlete oba pojmy a popište jejich etiologii. Vysvětlete, jak se v průběhu historie měnil vědecký pohled na kriminalitu a s ní pojící se deviantní činy a uveďte příklady konkrétních teorií a jejich autorů. Objasněte pojem stigmatizace a uveďte příklad tohoto fenoménu. Vysvětlete pojem anomie, uveďte, kteří autoři s pojmem pracují, a vymezte vztah tohoto fenoménu k problematice kriminality.

Oblast sociální práce

11. Sociální práce; definice, význam pro jedince a společnost, postavení v systému věd, základní paradigmatu sociální práce; rozdělení sociálních potřeb a otázky sociálního fungování. Etický kodex sociálního pracovníka, základní práva a povinnosti sociálního pracovníka a klienta, kritéria vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Cíle a základní ideje nového zákona o sociálních službách. Druhy sociálních služeb a standardizace.
12. Charakterizujte jednotlivé metody sociální práce (případová práce, poradenství, práce s rodinou, krizová intervence, skupinová práce, terénní sociální práce, komunitní práce, streetwork, mediace, probace, přístup orientovaný na úkoly). Vysvětlete ke vztahům k cílovým skupinám a mechanismu pomoci.
13. Syndrom vyhoření v pomáhajících profesích, náročnost sociální práce a její potřebnost v kontextu společenských problémů. Základy supervize pomáhajících profesí. Sociální prevence, definice, základní úkoly, prostředky, druhy podle obsahového zaměření a okruhu adresátů, pojetí

prevence v našich podmínkách. Velká témata sociální práce ve světě (uved'te a charakterizujte), stručné zamyšlení nad vývojem sociální práce v budoucnosti.

Oblast multikulturní výchovy

14. Multikulturní výchova, její význam a poslání, základní pojmy multikulturní výchovy (stručně charakterizujte vybrané pojmy; rasismus, xenofobie, předsudek, holocaust, antisemitismus, kulturní šok, migrace, gender, inkluze). Rozved'te problematiku předsudků a stereotypů v konkrétních příkladech z praxe. Dejte do kontextu multikulturní výchovu a sociální pedagogiku. Představte národnostní menšiny žijící na území ČR, uved'te stručný historický kontext a aktuální situaci.
15. Fenomén migrace: historie a současnost ve světovém kontextu a u nás. Mezinárodní migrace: příčiny, formy/typy mezinárodní migrace, cílové skupiny migrantů. Základní rysy českého azylového systému. Výchova k toleranci a proti rasismu jako nezbytná součást pomáhajících profesí.
16. Romové, historie a současnost, řešení romské otázky v oblasti pedagogické práce, soužití v rámci majoritní skupiny. Romové a multikulturní výchova, vzdělávací programy zaměřené na integraci romského obyvatelstva a jejich naplňování v rámci společnosti. Pojem diskriminace směrem k sociálně znevýhodněným skupinám (v kterých oblastech mohou být tyto skupiny diskriminovány a jaké to může mít důsledky pro jedince a společnost).
17. Náboženská diverzita, nesnášenlivost, antisemitismus, extremismus. Stručně a výstižně charakterizujte současnou situaci v ČR a evropských státech z hlediska náboženského extremismu, náboženské nesnášenlivosti, antisemitismu a islamofobie, začleňte do historického kontextu. Role náboženství v kontextu sociální pedagogiky?

Oblast sociální politiky

18. Pojetí a předmět sociální politiky. Základní principy, cíle, pojmy sociální politiky, její struktura, význam, institucionální základna, funkce a nástroje sociální politiky.
19. Sociální stát: definice, Esping-Andersenova typologie modelů sociálního státu (redistributivní, korporativní, reziduální, jihoevropský. Uvedení příkladů negativních sociálních událostí jedince a jejich řešení v kontextu principů sociálního státu.
20. Globalizace v kontextu sociální politiky. Kontroverze mezi ekonomickou a sociální dimenzí sociální politiky, kontroverze mezi národní a nadnárodní dimenzí sociální politiky. Pojmy (glokalizace, globalismus, globalita, virtuální toky, simultánní čas), aktéři globalizace (instituce, osobnosti), problémy globalizace a jejich řešení (vyloučené sociální skupiny). Omyly globalismu dle U. Becka (černý, zelený, rudý protekcionismus), příklady rizikové společnosti dle U. Becka.
21. Charakteristika politiky zaměstnanosti a její cíle. Specifika trhu práce, charakteristika nezaměstnanosti a její důsledky. Přirozená nezaměstnanost. Úřad práce a jeho funkce. Příklady diskriminace v přístupu do zaměstnání.
22. Charakteristika financování systému důchodového zabezpečení, důchodového pojištění a penzijního připojištění. Cíle důchodového zabezpečení, pojmy (valorizace, inflace, stagflace, financionalizace). Vysvětlení aspektů důchodové reformy v ČR (příčiny, realizace, důchodové fondy).
23. Sociální zabezpečení: systém státní sociální podpory, sociální péče, sociálních služeb a sociální pomoci, nástroje, principy a příklady dávek. Zabezpečení chudých a dezintegrovaných.

24. Charakteristika vzdělávací politiky, její cíle a financování (investice do vzdělání, hnutí akontability, teorie endogenního růstu). Rozdíl mezi vzděláním a kvalifikací. Koncept učící se společnosti, kurikulární standardy, vzdělání a sociální spravedlnost (Rawlsova teorie spravedlnosti), rovné šance ke vzdělání (rovnost v přístupu, rovnost podmínek, vyrovnávání výsledků), internacionalizace ve vzdělávání, problém selekce ve vzdělávání.
25. Rodinná politika. Proměny podoby rodiny v postmoderní době. Systémy státní sociální podpory rodiny: mateřská dovolená (peněžitá pomoc v mateřství) a rodičovská dovolená (rodičovský příspěvek), daňová zvýhodnění. Formy ústavní výchovy a pěstounská péče.

Literatura:

Základní literatura z oblasti SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA – obecná část

- BAKOŠOVÁ, Z. Sociálna pedagogika. Vybrané problémy. Bratislava: FF UK, 1994.
- BENEŠ, M. Úvod do andragogiky. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-381-4.
- BERGER, P. L. Pozvání do sociologie. Humanistická perspektiva. Barrister & Principal, 2003.
- BERGER, P. I.; LUCKMAN, T. Sociální konstrukce reality. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1.
- BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 2448 s. ISBN 80-7178216-5.
- BUDIL, I. T. Mýtus, jazyk a kulturní antropologie. 4. vyd. Praha: Triton, 2003.
- ERIKSEN, T. H. Sociální a kulturní antropologie. Příbuzenství, národní příslušnost, rituál. Praha: Portál, 2008.
- GELLNER, E. Nacionalismus. Brno: CDK, 2003.
- GULOVÁ, Lenka. Analýza prostředí rozvíjející se společnosti jako východisko pedagogické intervence. ANGOLA 2008–2012. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 194 s. ISBN 978-80-210-6092-0.
- HAŠKOVCOVÁ, H. Fenomén stáří. Praha: Panorama 1989.
- HOPF, A. Sociální pedagogika pro učitele. 1. vyd. Praha: UKP PdF, 2001. 181 s. ISBN 80-7290-053-6.
- KELLER, J. Úvod do sociologie. 5. vyd. Praha: Slon, 2011.
- KRATOCHVÍL, S. Skupinová psychoterapie v praxi. Praha: Galén, 1995. ISBN 80-85824-20-5.
- KRATOCHVÍL, S. Základy psychoterapie. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-657-8.
- KRAUS, B.; POLÁČKOVÁ, V. Člověk - prostředí, výchova. K otázkám sociální pedagogiky. 1. vyd. Brno: Paido, 2002. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.
- KUHN, T. S. Struktura vědeckých revolucí. Praha: OIKOYMENH, 1997. 206 s. ISBN 80-86005-54-2.
- MAŇÁK, J. a kol. Kapitoly z metodologie pedagogiky. Brno: MU, 1994.
- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. Komunikace ve škole. Brno: MU, 1995. ISBN 80-210-1070-3.
- MRHAČ, J. Řízení výchovy a vzdělávání. Ostrava: OU, 1997. ISBN 80-7042-115-0.
- MUŽÍK, J. Andragogická didaktika. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-52-3.
- PARRY, J., CARRINGTON, G. Čelíme šikanování. Praha: IPP, 1995.
- POPPER, K. R. Logika vědeckého zkoumání. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 1997. s. 617. ISBN 80-86005-45-3.
- PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3.
- PŘADKA, M.; KNOTOVÁ, D. Kapitoly ze sociální pedagogiky. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1946-8.
- SINGULE, F. Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti. Praha: SPN, 1992.
- Sociální a kulturní antropologie. Sociologický ústav AV ČR. Praha: Sociologické nakl. Slon, 2000. ISBN 80-85850-29-X.
- Sociologické pojmosloví. Sociologický ústav AV ČR. Praha: Sociologické nakl. Slon, 2000. ISBN 80-85850-03-6.
- STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu. 1. vyd. Brno: Sdružení podané ruce, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
- VODÁKOVÁ, A.; VODÁKOVÁ, O.; SOUKUP, V. Sociální a kulturní antropologie. Praha: SLON a AV ČR, 2000. s. 175, ISBN 80-85850-29-X.

Základní literatura z oblasti PEDAGOGIKY VOLNÉHO ČASU

- MILLAROVÁ, S. Psychologie hry. Praha: Panorama, 1978. 353 s.
- NĚMEC, J. Od prožívání k požitkářství. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-006-9.
- NĚMEC, J. a kol. Kapitoly ze sociální pedagogiky a volného času. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.
- PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 1999. (a pozdější vydání). ISBN 80-7178-295-5.
- PŘADKA, M. a kol.: Kapitoly ze sociální pedagogiky. Brno: MU, 1998. ISBN 80-210-1946-8.
- PŘADKA, M. Kapitoly z dějin sociální pedagogiky. Brno: MU, 1998.
- VÁŽANSKÝ, M., SMEKAL, V. Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.
- Virtuální studovna katedry sociální pedagogiky PdF MU [online] <http://www.ped.muni.cz/wsocedu/>
- Informační centrum pro dětskou rekreaci [online] <http://www.borovice.cz/>
- Informační systém mládeže [online] <http://www.adam.cz/>
- Informační server pro příznivce prožitkových sportů [online] <http://www.outdoor.cz/>
- Server prvního lanového centra v ČR [online] <http://www.lanovecentrum.cz/>

Základní literatura z oblasti METODOLOGIE SOCIÁLNÍ a PEDAGOGICKÉ

- PELIKÁN, J. Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. Praha: Karolinum, 1998. 270 s. ISBN 80-7184-569-8.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie. Boskovice: Albert 1999. ISBN 80-85834-60-X.
- POPPER, K., R. Logika vědeckého bádání. Praha: OIKOYMENH 1997. ISBN 80-86005-45-3.
- KERLINGER, FRED, N. Základy výzkumu chování: pedagogický a psychologický výzkum:
- MORGAN, D. L. Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu. 1. vyd. Brno: PÚAV, 2001. 99 s. ISBN 80-85834-77-4.
- *Foundations of behavioral research (Orig.)*. 1. vyd. Praha: Academia, 1972. 705 s.
- LEVY, DAVID, J.: Realismus. Pojednání o interpretaci a společenské realitě. Brno: Proglas, 1993. 189 s.
- GOULD, STEPHEN, J.: Jak neměřit člověka. (Pojednává o výzkumu a jejich důsledcích v sociální realitě). Praha: Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-168-9.
- HENDL, J.: Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-549-3.

Doplňující literatura:

- GAVORA, P. Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky. Brno: Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15.
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- CHRÁSKA, M. Základy výzkumu v pedagogice. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 257 s. Obsahuje bibliografii. ISBN 80-7067-798-8.

Základní literatura z oblasti SOCIÁLNÍ PATOLOGIE

- NEŠPOR, K. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-432-X.
- ONDREJKOVIČ, P. aj. Sociálna patológia. Bratislava: Veda, 2001. ISBN 80-224-0685-6.
- ŘÍČAN, P. Agresivita a šikana mezi dětmi. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.

Základní literatura z oblasti MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- PRŮCHA, J. Multikulturní výchova. 1. vyd. Praha: ISV, 2001. 211 s. ISBN 80-85866-72-2.
- ŠIŠKOVÁ, T. Výchova k toleranci a proti rasismu. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 203. s. ISBN 80-7178-285-8.
- ŘÍČAN, P. S Romy žít budeme – jde o to jak. Praha: Portál, 1998. 1. vyd. 144 s. ISBN 80-7178-250-5.

Základní literatura z oblasti SOCIÁLNÍ PRÁCE

- KOPŘIVA, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-318-8.

- MATOUŠEK, O. a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MATOUŠEK, O. a kol. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

Základní literatura z oblasti SOCIÁLNÍ POLITIKA

- BECK, U. Riziková společnost: na cestě k jiné moderně (2. vyd.). Praha: Sociologické nakladatelství, 2011-
- KREBS, V. (a kol.) Sociální politika. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
- KOLDINSKÁ, K., & ŠTEFKO, M. Sociální reformy ve střední Evropě - cesta k novému modelu sociálního státu? Praha: Auditorium, 2011.

Elektronické zdroje:

- www.mpsv.cz
- www.fhs.jinonice.cuni.cz
- www.europa.eu.int
- www.ecn.cz

3) PEDAGOGIKA

1. Pedagogika a její místo mezi vědami, struktura pedagogiky jako oboru, členění pedagogických disciplín, znaky, pojmy, institucionální základna (časopisy, ústavy, organizace, konference).
2. Charakteristika cíle jako základní pedagogické kategorie. Bloomova taxonomie (struktura, smysl, revize, příklad). Kritéria správného definování výukového cíle.
3. Didaktické kategorie v činnosti vybraných pedagogů: prostředky (např. (Melanchton, Freinet, Fröbel), principy (Komenský, Rousseau, Makarenko), metody (scholastika, Herbart, Příhoda), organizační formy výuky (Sókratés, Bakule, Neill).
4. Charakteristika doby a výchovy v antice (starověké Řecko, Řím): postavení mužů, žen a dětí, athénská společnost a sociální vyloučení, kalokagathia a její historická podoba, Platón a mýtus o jeskyni, stoicismus a jeho učení, idea rovnosti lidí.
5. Charakteristika doby a výchovy ve středověku: význam vzdělanosti a kultury v raně středověké Evropě, volný čas ve středověku (svátky, hry, divadlo, požitky těla), vzdělanost a vyloučení, církevní řády a vzdělání, scholastika (Abélard, Akvinský), vznik a podstata univerzit.
6. Doba reformace a protireformace na pozadí výchovy: Jednota bratrská, piaristický a jezuitský řád, jansenisté. Reforma lidové kultury (působení katolických a protestantských kněží na lidové vrstvy, hermeneutika, humanismus).
7. Charakteristika novověku a vzniku moderního vzdělání: situace v Evropě v 1. polovině 17. století v rámci vzniku centralizované správy moderních států, hledání jistoty poznání v sobě a barokní pocit (Labyrint světa a ráj srdce). Reforma lidové kultury (působení katolických a protestantských kněží na lidové vrstvy, hermeneutika, humanismus).
8. Filosofické a pedagogické myšlenky a pansofické snahy Jana Ámose Komenského.
9. Osvícenství a jeho vliv na výchovu a vzdělání: Rousseau jako kritik doby, Locke, encyklopedisté (Diderot), filantropisté (Basedow) a moderní paradigma ve vzdělávání, charakteristika činnosti tzv. Společností.
10. Charakteristika moderny a vznik školské soustavy moderních států: povinná školní docházka, první státní systémy všeobecného školství, Herbart a herbartismus.
11. Činnost sociálních utopistů v 19. století (R. Owen), edukační působení J. H. Pestalozziho, F. Fröbela, L. N. Tolstého.
12. Vznik a vývoj alternativních směrů v pedagogice: waldorfská pedagogika, pedagogika Montessori, Daltonský plán.
13. Charakteristika Příhodovy jednotné vnitřně diferencované školy. Dílo V. Příhody, spor o pojetí československé pedagogiky po r. 1918 (filosofická pedagogika versus experimentální pedagogika).
14. Pedagogika v současné době: pozdní moderna, tekutá a informační společnost, masifikace terciárního vzdělání, prolínání tradiční a alternativní pedagogiky, antiautoritativní pedagogika (A. S. Neill), antipedagogika H. von Schoenebecka a postmoderní situace.
15. Trendy v současné pedagogice (cíle, vize, reformy kurikula). Kooperativní výuka (Kasíková), zkušenostně reflektivní učení (Kolb, Korthagen), autentické učení, pedagogika zážitku (Hahn, Jirásek), intuitivní pedagogika (Ahlbom, škola Solvik).
16. Inkluzivní vzdělávání v ČR. Vzdělávání a sociální spravedlnost: Socioekonomické prostředí a vliv na sociální inkluzi, teorie determinovanosti kognitivních schopností (Jensen, Berstein, Bloom, Bourdieu), rovný přístup ke vzdělání, konstrukt sociálně znevýhodněný žák.

17. Kurikulum (definice, institucionální základna, trendy). Charakteristika a vize rámcového vzdělávacího programu (klíčové kompetence, průřezová témata, očekávané výstupy).

Literatura:

Povinná literatura (student musí během SZZ prokázat velmi dobrou znalost následujících textů)

- CIPRO, M. Galerie světových pedagogů: encyklopedie. Prameny výchovy. Praha: M. Cipro, 2002.
- KALHOUS, Z., OBST, O. Školní didaktika. Praha: Portál, 2009.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VÚP, 2007. (dostupné na http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf)
- PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 2017.

Doporučená literatura k výběrovému studiu k SZZ:

- BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998.
- FLOSS, P. Poselství J. A. Komenského současné Evropě. Brno: Soliton, 2005.
- GIARDINA, A. Římský člověk a jeho svět. Praha: Vyšehrad, 2014.
- GRAY, P. Svoboda učení: jak nechat děti rozhodovat o svém vzdělávání (Druhé, rozšířené vydání). Praha: PeopleComm, 2016.
- GRENZ, S. J. (1997) Úvod do postmodernismu. Praha: Návrat.
- IM HOF, U. Evropa a osvícenství. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001.
- KASPER, T. & KASPEROVÁ, D. Dějiny pedagogiky. Praha: Grada, 2008.
- KOMENSKÝ, J. A. Didaktika analytická. Brno: Tvořivá škola, 2004.
- KORTHAGEN, F. A. J. Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů. Brno: Paido, 2011.
- NEHYBA, Jan. Reflexe v procesu učení: desetkrát stejně a přece jinak---. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6489-8.
- POHNĚTALOVÁ, Y., & VÁCLAVÍK, V. Alternativní edukační koncepce v současné pedagogické praxi. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.
- RÖHNER, R. a H. WENKE. (2003). Daltonské vyučování: stále živá inspirace. Brno: Paido.
- SCHOENEBECK, H. Škola s přívětivou tváří: skutečnost a představa: Schule mit menschlichen Antlitz : Realität und Vision (Orig.). Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. 81 s. ISBN 80-7194-404-1.
- STROUHAL, M. Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny. Praha: Grada, 2013. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4212-0.
- TRETERA, I. Nástin dějin evropského myšlení: od Thaléta k Rousseauovi. Praha: Paseka, 2006.
- VÁŇOVÁ, R. Československé školství ve 30. letech: (Příhodovská reforma). Praha: Pedagogická fakulta UK, 1995.

4) APLIKOVANÁ PSYCHOLOGIE

1. Psychologie a její vývoj jako vědecké disciplíny. Hlavní psychologické obory a jejich charakteristika. Praktické úkoly psychologie. Profese psychologa. Etický kodex psychologa. Vztah psychologie k jiným vědám (např. k filozofii, pedagogice, sociologii, biologickým vědám a medicíně). Využití psychologie v sociální pedagogice.
2. Základní psychologické koncepce: hlubinná psychologie, tvarová psychologie, behaviorismus, humanistická psychologie a jejich současné hodnocení. Moderní psychologické koncepce: transpersonální psychologie, konstruktivismus, kognitivní metafora v psychologii apod.
3. Kognitivní psychologie. Architektura kognitivního systému. Kognitivní procesy (vzestupné x sestupné). Cítí a vnímání. Asociace a asociční zákony. Kognitivní styl. Poruchy vnímání. *(Využití diagnostikovaného kognitivního stylu při doučování klienta.)*
4. Myšlení a myšlenkové operace. Indukce, dedukce, abdukce. Názorné a nenázorné v kognitivních procesech. Konvergentní a divergentní myšlení. Poruchy myšlení. Myšlení a řeč. Poruchy řeči z psychologického hlediska. Afázie. *(Popište práci s piktogramy u řečově postiženého klienta.)*
5. Psychologie paměti. Fáze, druhy a typy paměti. Paměť a učení. Dlouhodobá a krátkodobá paměť. Aktivní paměť. Zapamatování a zapomínání. Trénink paměti. Poruchy paměti. *(Jakým způsobem můžeme v rámci volnočasových aktivit rozvíjet paměť klienta.)*
6. Kategorie učení v psychologii. Druhy učení (senzitivace, habituace, imprinting, klasické podmiňování, operantní podmiňování, sociální učení). Učení a motivace. Zákony učení. Transfer. Psychologické otázky poruch učení. *(Jak zvýšit motivaci k učení u dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí?)*
7. Pozornost a vědomí, jejich vymezení v psychologii. Vlastnosti pozornosti. Úmyslná a neúmyslná pozornost. Stupně vědomí. Poruchy vědomí a pozornosti. *(Přibližte možnosti, strategii a metody práce s hyperaktivním dítětem.)*
8. Tři klasické hlavní proudy v psychologii 20. století a související teorie osobnosti. Psychoanalýza a hlubinná psychologie, behaviorismus, celostní a humanistická psychologie. Související klasické psychologické koncepce a teorie osobnosti spojené se jmény: Watson, Hull, Freud, Jung, Adler, Erikson, Horneyová, Lewin, Maslow, Frankl, Rogers. *(Srovnejte teorie osobnosti v hlavních rysech.)*
9. Moderní teorie osobnosti. Dispoziční a rysové teorie, kognitivní psychologie, konstruktivismus, lexikální model osobnosti, transpersonální psychologie. Allport, Cattell, Eysenck, Leary, Murray, Piaget, Kelly, teorie Big Five *(Srovnejte teorie osobnosti v hlavních rysech.)*
10. Emoce, chápání emocí a citů v psychologii. Klasické a moderní teorie emocí. Psychofyziologie emocí. Klasifikace emocí. Afekt a nálada. Poruchy emocionality. Kultivace emocí. *(Vysvětlete interkulturní rozdíly v projevu a prožívání emocí.)*
11. Motivace a vůle. Aktivační faktory osobnosti (zájmy, potřeby, hodnoty, ideály). Motivy a jejich klasifikace. Pojem incentive. Aspirace. Vůle a volní vlastnosti osobnosti. Pojem vůle v různých filozofických pojetích. Svoboda vůle. Impulzivní x volní jednání. Formování cílů a záměrů jednání. Poruchy vůle. *(Popište motivační aspekt hodnotové orientace příslušníka národnostní menšiny.)*
12. Schopnosti. Klasifikace schopností. Vlohy a schopnosti. Nadání, talent. Inteligence. Klasické a moderní teorie inteligence. Měření inteligence. Emoční inteligence. Sociální inteligence. Potřeba vzniku těchto pojmů. Co zahrnují? Koncept emoční inteligence Petera Saloveye. IQ versus EQ. Gardnerovo pojetí inteligence.

13. Temperament a charakter. Používání těchto pojmů v psychologii. Klasifikace temperametu. Vývoj temperamentu v průběhu života. Klasifikace charakteru. Vývoj charakteru v průběhu života. Charakterové vlastnosti. Kultivace temperamentu a charakteru. *(Přibližte možnosti kultivace charakteru v práci sociálního pedagoga.)*
14. Kategorie vývoje v psychologii. Předmět ontogenetické psychologie. Zákony vývoje. Biologické a sociální ve vývoji člověka. Periodizace psychického vývoje (uveďte a srovnajte alespoň dvě různá pojetí). *(Vysvětlete podrobně Eriksonovu periodizaci psychického vývoje.)*
15. Období novorozence, kojence a batolete z hlediska psychologie. Deprivace a subdeprivace. Psychologické charakteristiky předškolního věku. Dětská hra a kresba. Školní zralost. *(Přibližte možnosti práce sociálního pedagoga s dětmi předškolního věku.)*
16. Psychologické otázky období mladšího školního věku a pubescence. Psychologie morálního vývoje. Diagnostika psychického vývoje.
17. Psychologie adolescence, rané dospělosti a dospělosti. Profesionální orientace. Psychologické otázky sexuality a její vývoj. Vývojové úkoly dospělosti v pojetí různých autorů (např. srovnání Piaget x Havighurst).
18. Vývojový cyklus rodiny. Psychologie a psychohygiena rodiny. Konstelace členů rodinné struktury. Typologie rodin. Diagnostika rodiny. Rodiny funkční x dysfunkční.
19. Psychologie stáří a stárnutí. Stárnutí a psychické funkce. Aktivní stáří. Normální a patologické stárnutí. Vývojové úkoly seniorského věku. Sociálně-psychologické problémy stárnutí. Psychologické aspekty smrti a umírání.
20. Předmět zájmu interkulturní psychologie. Dimenzionální přístup ke zkoumání rozdílů mezi kulturami – jeho přednosti a omezení. Srovnání vybraných pojetí (např. Shaloma Schwartze, Geerta Hofstedeho atd.).
21. Interkulturní specifika kognitivních schopností. Vliv sociálních faktorů na vnímání. Kognitivní styly a jejich souvislost s kulturou. Kulturní determinanty myšlení a inteligence. Rozdíly v IQ ve světě. Flynnův efekt.
22. Sociální psychologie jako spojnice mezi psychologií a sociologií. Hlavní oblasti sociální psychologie. Socializace. Jedinec a sociální prostředí. Vliv sociálního prostředí na utváření osobnosti. Sociální chování.
23. Sociální skupina, její struktura a dynamika. Klasifikace skupin. Sociální role. Typologie sociálních rolí ve skupině. Vliv skupiny na chování jejích členů. Sociometrie. *(Objasněte úskali interpretace sociometrických dat ve školní třídě a následné možnosti terapie skupiny.)*
24. Sociální percepce. Percepční stereotypy. Atribuce. Utváření obrazu o jiném člověku. Postoje a jejich funkce. Formování a změny postojů. Předsudky. Vznik předsudků. Xenofobie.
25. Známé experimenty v sociální psychologii a jejich kritické zhodnocení. Milgramův experiment. Zimbardův experiment. Experiment Solomona Asche. Za jakých společenských podmínek experimenty vznikaly? Jak se dají jejich výsledky interpretovat? Jaký měly vliv na formování psychologického poznání? Jaké jsou limity daných experimentů?
26. Agrese a afiliace v různých sociálních kontextech. Teorie agrese, druhy agrese. Faktory ovlivňující vznik agrese. Agrese a média. Definice afiliace. Psychologické aspekty přitažlivosti. Přátelství jako druh vztahu. Láska jako druh vztahu.
27. Obecná psychopatologie. Syndrom x symptom. Poruchy jednotlivých kognitivních procesů. Poruchy emotivity. Poruchy vůle.

28. Norma a normalita. Mezinárodní klasifikace nemocí. Víceosá diagnostika. Přehled klinických diagnóz kategorie F (psychické poruchy). Proměna obrazu duševní nemoci v historii psychiatrie. Typy péče o duševně nemocné. Vliv sociálního prostředí na duševně nemocné.
29. Organické duševní poruchy (F00-F09). Duševní poruchy vyvolané účinkem psychoaktivních látek (F10-F19). Uveďte prevalenci, etiopatogenezi, klinický obraz, možnosti léčby a prognózu k danému onemocnění.
30. Schizofrenie, schizofrenní poruchy a poruchy s bludy (F20-F29). Afektivní poruchy (F30-F39). Uveďte prevalenci, etiopatogenezi, klinický obraz, možnosti léčby a prognózu k danému onemocnění. Neurotická porucha, poruchy vyvolané stresem (F40-F48). Behaviorální syndromy spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory (F50-F59). Uveďte prevalenci, etiopatogenezi, klinický obraz, možnosti léčby a prognózu k danému onemocnění.
31. Poruchy osobnosti a chování u dospělých (F60-F69). Mentální retardace (F70-F79). Uveďte prevalenci, etiopatogenezi, klinický obraz, možnosti léčby a prognózu k danému onemocnění.

Literatura:

- ATKINSONOVÁ, R. L. ad. (2012). Psychologie Atkinsonové a Hilgarda. Praha: Portál.
- ČENĚK, J., SMOLÍK, J. (2016). Interkulturní psychologie. Vybrané kapitoly. Praha: Grada.
- DENGLEROVÁ, D. (2015). Testování kognitivních schopností u dětí v kulturně rozmanité společnosti. Brno: MUNI Press.
- DRAPELA, V. (20017). Přehled teorií osobnosti. Praha: Portál.
- EYSENCK, Michael W. a Mark T. KEANE (2008). Kognitivní psychologie. Praha: Portál.
- NAKONEČNÝ, M. (2013). Lexikon psychologie. Praha: Vodnář.
- NAKONEČNÝ, M. (2016). Obecná psychologie. Praha: Triton.
- ŘÍČAN, Pavel (2004). Cesta životem. Praha: Portál.
- GOLEMA, D. Emocionální inteligence. Praha: Columbus, 1998.
- HAMILTON, I. S. Psychologie stárnutí. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 319 s. ISBN 80-7178-274-2.
- HANUŠ, H. Obecná psychiatrie. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Karolinum, 1997. 182 s. ISBN 80-7184-382-2.
- HAYESOVÁ, N. Základy sociální psychologie. Praha: Portál. 2003
- HEWSTONE, M.; STROEBE, W. (ed.). Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. 769 s. ISBN 80-7367-092-5.
- HOSKOVEC, J. aj. Psychologie XX. století. Praha: Karolinum, 2002.
- KERLINGER, F. N. Základy výzkumu chování. Praha: Academia, 1972.
- KOHOUTEK, R. Základy užité psychologie. Brno: Cerm, 2002.
- KOPŘIVA, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha: Portál, 1997.
- KRATOCHVÍL, S. Základy psychoterapie. Praha: Portál, 1997.
- LANGMEIER, J; BALCAR, K.; ŠPITZ, J. Dětská psychoterapie. Praha: Portál, 2003.
- LANGMEIER, J; KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-1.
- MACEK, P. Adolescence. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. 143 s. ISBN 80-7178-747-7.
- MAREŠ, J. Styly učení. Praha: Portál, 1997. ISBN 8071782467.
- PIAGET, J. Psychologie inteligence. Praha: Portál, 1997.
- PIAGET, J.; INHELDER, B. Psychologie dítěte. Vyd. 4. Praha: Portál, 2001. 143 s. ISBN 80-7178-608-X.
- ŘÍČAN, P. Cesta životem. 2., přeprac. vyd., v Portá. Praha: Portál, 2004. 390 s. ISBN 80-7178-829-5.
- SMEKAL, V. Pozvání do psychologie osobnosti. Brno: Barrister&Principál, 2002.
- STERNBERG, R. Kognitivní psychologie. Praha: Portál. 2002.
- SVOBODA, M.; ČEŠKOVÁ, E.; KUČEROVÁ, H. Psychopatologie a psychiatrie pro psychology. Praha: Portál, 2006. 320 s. ISBN 80-7367-154-9.
- ŠULOVÁ, L. Raný psychický vývoj dítěte. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004. 247 s. ISBN 80-246-0877-4.
- ZVOLSKÝ, P. Speciální psychiatrie. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1996. 206 s. ISBN 80-7184-203-6.

- ZVOLSKÝ, P. Obecná psychiatrie. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2003. 192 s. ISBN 80-7184-690-2.